

Ἡμέραν τινὰ παρετήρουν μύρμηκα (*L. niger*) ὅστις ἦτο ἀπησχολημένος μεταφέρων διαρκῶς νύμφας. Τὸ ἐσπέρας ἐνέκλεισα τοῦτον ἐν μικρᾷ τινι φιάλῃ, τὴν δὲ πρωΐαν μόλις ἐγκατελείφθη ἐλεύθερος ἐπανάλαβεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν του. Ἀναγκασθεὶς νὰ μεταβῶ εἰς Λονδῖνον, ἐνέκλεισα τοῦτον ἐκ νέου τὴν πρωΐαν. Ὅτε ἐπανῆλθον τὸ ἀπόγευμα ἔθηκα αὐτὸν παρὰ τὰς νύμφας. Ἐξήτασε ταύτας μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἐπανῆλθεν ὁμως εἰς τὴν μυρμηκίαν χωρὶς νὰ λάβῃ μηδεμίαν. Κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν οὐδεὶς ἄλλος μύρμηξ εὐρίσκετο ἐκτὸς τῆς φωλεᾶς. Μόλις παρῆλθεν ἐν λεπτὸν ἐπανῆλθε μετὰ ὀκτώ ἄλλων φίλων, ὁ δὲ μικρὸς στρατὸς κατηθύνθη ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς νύμφας· μόλις ὁμως εἶχον διέλθει τὰ δύο τρίτα τοῦ δρόμου των, ἠχμαλώτισα ἐκ νέου τὸν σημειωμένον μύρμηκα· μετ' ὀλίγας στιγμὰς καθ' ἃς διετέλεσαν ἀμηχανοῦντες οἱ λοιποὶ, ἐπανῆλθον εἰς τὴν φωλεάν μετ' ἀξιοπαρατηρήτου ταχύτητος. Μετὰ μίαν ὥραν ἔθηκα τοῦτον ἐκ νέου παρὰ τὰς νύμφας, ἐπανῆλθε πάλιν χωρὶς νὰ λάβῃ μηδεμίαν ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ μετὰ τινων δευτέρων λεπτῶν διαμονὴν ἐν τῇ φωλεᾷ ἐπανῆλθε μετὰ δέκα τριῶν ἄλλων φίλων. Οὕτως ὁ μύρμηξ ἔφερεν 21 φίλους. Καὶ τούτους βεβαίωτατα ἐπληροφόρησε περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἐπειδὴ ὁ μύρμηξ οὐδέποτε ἔφερεν ἐν τῇ φωλεᾷ νύμφην τινὰ, οὗτοι δὲ παρηκολούθησαν αὐτὸν, μὴ ἰδόντες περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀλλὰ μαθόντες παρ' αὐτοῦ τὰ συμβαίνοντα.

Ἄλλην τινὰ ἡμέραν παρετήρουν μύρμηκα τινὰ τοῦ γένους *Atta testaceo-pilosa*, ἀνήκοντα εἰς μυρμηκίαν ἣν τινὰ εἶχον φέρει ἐξ Ἀλγερίας. Ὅτε οὗτος ἐθήρευεν ἐκτὸς τῆς φωλεᾶς, ἔθηκα παρ' αὐτῷ πτώμα κυανῆς μεγάλης μυίας, ὅπερ ἀμέσως ἤρξατο σύρον πρὸς τὴν φωλεάν. Ἐκάρφωσα τότε τὴν μυῖαν ἐπὶ τεμαχίου φελλοῦ καὶ ἔθηκα ἐν πυξίδι, ὥστε οὐδεὶς μύρμηξ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν μυῖαν ἂν δὲν ἀνέβαινε τὰ πλευρὰ τῆς πυξίδος. Ὁ μύρμηξ προσεπάθησεν, ἀλλὰ ματαίως νὰ σύρῃ τὴν μυῖαν ὧσθε ταύτην κατὰ ταύτην καὶ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν μάτην, μετὰ πολλὰς ἀγόνους προσπάθειας ἐπανῆλθε κενὸς εἰς τὴν μυρμηκίαν. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην οὐδεὶς μύρμηξ ἐξήρχετο τῆς φωλεᾶς. Ὁ μύρμηξ εἰσῆλθεν εἰς τὴν φωλεάν, δὲν διέμεινεν ὁμως πολὺ ἐν αὐτῇ, σχεδὸν μετὰ ἐν λεπτὸν ἐξῆλθε συνοδευόμενος ἀπὸ ἐπτά φίλων. Ἐν τῇ ζέσει του ὁ πρῶτος μύρμηξ πάραυτα προσπορεύθη τῶν λοιπῶν, οἵτινες ἐθεώρουν τὸ συμβεβηκὸς μετὰ μεγαλειτέρας ψυχραιμίας, ἐφαίνοντο δὲ ἀκουσίως προσελθόντες· ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀφυπνίσθησαν μόλις ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ὅτι δὲν εἶχον ἐντελῶς ἐξυπνήσει. Ὁ πρῶτος μύρμηξ ἐβάδιζεν ἐπὶ κεφαλῆς μεταβαίνων κατ' εὐθείαν εἰς τὴν μυῖαν. Οἱ ἄλλοι ἠκολούθουν ἐπὶ τοσοῦτον νωθρῶς, ὥστε ὁ πρῶτος μύρμηξ εἴκοσιν ὅλα λεπτά

διέμεινε μόνος παρὰ τὴν μυῖαν προσπαθῶν παντὶ τρόπῳ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ. Βλέπων ὅτι ἀπετύγχανεν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μυρμηκίαν χωρὶς νὰ συναντήσῃ καθ' ὁδὸν οὐδένα τῶν φίλων του. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε πάλιν μετὰ συνοδίας ὀκτὼ φίλων. Οὗτοι ἐπίσης ἐβάδιζον μᾶλλον νωθρῶς ἢ οἱ προηγούμενοι, ὅτε δὲ εἶδον ὅτι ἀπόλεσαν τὸν ὀδηγόν των, πρῶτον εἰς, κατόπιν δὲ ὅλοι ἐπανῆλθον εἰς τὴν φωλεάν. Ἐν τῷ μεταξύ πολλοὶ ἐκ τοῦ πρώτου ἀποσπάσματος συνήντησαν τὴν μυῖαν, εἰς μάλιστα ἐξ αὐτῶν κατῴρθωσεν ν' ἀποσπάσῃ ἕνα πόδα, ὃν τινὰ φέρων ἐπανάρχετο ὡς ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν φωλεάν, ἐξ ἧς ἐξῆλθε μετὰ 5 συντρόφων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ, καθ' ὅτι πληροφορηθέντες οἱ μύρμηκες ἐκ τοῦ εἰσαχθέντος λαφύρου ἐπέισθησαν ὅτι προὔκειτο περὶ σπουδαίου γεύματος, αἱ δύο ὁμως πρῶται περιπτώσεις πείθουσιν ὅτι πράγματι ὕφισταται τρόπος τις συνεννοήσεως μεταξύ τῶν *μυρμηκῶν*.

N. X. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗ

[Ἔπεται τὸ τέλος]

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΑΓΙΟΙ ΕΝ ΚΥΠΡῶ

Ὁ κ. Σάθας ἐδημοσίευσεν τελευταῖον βίους Γερμανῶν ἁγίων, λατρευομένων ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, προτάξας τοῦ κειμένου τῶν βίων καὶ προλεγόμενα, ἐν οἷς ἐκθέτει τὰ ἱστορικὰ καὶ ἐθνολογικὰ συμπεράσματα, ἅτινα ἐξάγονται ἐκ τῶν βίων τούτων συνδυαζομένων πρὸς ἄλλας ἱστορικὰς πηγὰς. Τὴν μελέτην του ταύτην ὁ κ. Σάθας ἐδημοσίευσεν ἐν ταῖς Archives de l' Orient Latin (Τόμ. Β', 2, 1883. Σελ. 405—426.), ἐξέδωκε δὲ καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὸ τὸν τίτλον *Vies des saints Allemands de l'eglise de Chypre, publiées par Constantin Sathas. Gènes. 1884.*

Χάριν τῶν πολλῶν συνοψιζομεν ἐναυθα τὰ προλεγόμενα τῆς εἰρημένης μελέτης, παραλείποντες τὰς πολυαριθμούς παραπομπὰς, ἐφ' ὧν ὁ συγγραφεὺς βασιζει τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Ἡ Κύπρος ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως ὑπῆρξε πάντοτε ἡ γέφυρα μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἡ ἐκκλησία αὐτῆς, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυπρίου ἀποστόλου Βαρνάβα, ἀνυψώθη εἰς τοιαύτην περιωπὴν, ὥστε οἱ πρῶτοι ἐπίσκοποι τῆς νήσου ἐτιμήθησαν ὡς μάρτυρες, τὸ δὲ κήρυγμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως ὑπὸ Κυπρίων ἱεραρχῶν ἀφίκετο μέχρι Γερμανίας. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ ἅγιος Ἄφρος, ὁ πάτρων τοῦ Ἀουξ-βούργου (*Augusta Vindelicorum*) ἦτο Κύπριος.

Ἐρημωθείσα ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων πολέμων, τῶν ἐπιδημιῶν, τῶν σεισμῶν, τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, διέμεινεν ἔρημος μέχρι τῆς ἀφίξεως τῆς Ἁγίας Ἐλένης,

ἥτις ἐκ νέου κατόπισεν αὐτήν, μετενεγκοῦσα πρὸ πάντων τοὺς Ἀλθανοὺς Στραθιώτας, οἵτινες ὑπερησπίσθησαν τὴν νῆσον κατὰ τῶν εἰσβολῶν τῶν Ἀράβων.

Ἡ Κύπρος ὑπῆρξεν ὡσαύτως, ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως πρὸς τὴν Παλαιστίνην ὁ φιλόξενος σταθμὸς τῶν χριστιανῶν, τῶν ἐξ ὅλης τῆς Εὐρώπης μεταβαίνοντων εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων τόπων. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐχρησίμεισε καὶ ὡς καταφύγιον πάντων τῶν πάσης ἐθνικότητος μοναχῶν τῆς Παλαιστίνης, ὅποτε αὕτη ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἀράβων.

Ὁ Στέφανος Λουσινιαῖνος, ἀπαριθμῶν τοὺς τιμωμένους ἁγίους ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, παρατηρεῖ ὅτι ἐπὶ 422 ἁγίων οἱ 315 ἦσαν ξένης καταγωγῆς. Ἔτι καὶ νῦν δὲ ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐν χριστιανικῷ πνεύματι τιμᾷ ἐπὶ ἴσοις ἁγίους διαφόρους, ἄνευ διακρίσεως ἐθνικότητος. Ἐκ τούτων δὲ μέγας ἀριθμὸς ἀνήκει εἰς τοὺς κατακτητὰς τῆς νήσου, ὅπερ δίδει εἰς τὴν κυπριακὴν ἀγιογραφίαν διεθνὲς διαφέρον. Τοιοῦτοι δὲ εἶνε καὶ οἱ Ἅγιοι Γερμανοί, ὧν τοὺς βίους περιέχει τὸ προκείμενον φρόντισμα, καὶ τῶν ὁποίων τὴν μνήμην ἔτι καὶ νῦν τιμῶσιν οἱ εὐσεβεῖς Κύπριοι.

Ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἀφίξεως τῶν ἁγίων τούτων εἰς Κύπρον διαφωνοῦσιν οἱ Κύπριοι χρονολογῶντες, καὶ οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, καὶ τὰ Λειτουργικὰ βιβλία· ἀλλ' ἐκ τῶν δημοσιευομένων βίων ἐξαγεται ὅτι εἰς τὴν νῆσον ἦλθον πρὸ τῶν σταυροφοριῶν. Εἰς τούτων ὁ ἅγιος Θεράπων ἐπίσκοπος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Γερμανίᾳ ἐκλεχθεὶς, καὶ καταδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν μετέβη εἰς Παλαιστίνην, καὶ ἐκ ταύτης εἰς Κύπρον, ὅπου ἐξελέχθη ἐπίσκοπος παραλίας πόλεως (Πάφου ἢ Καρπάσου;) ὅτε δὲ ὁ Ἀβουκῆρ (634) εἰσέβαλεν εἰς Κύπρον, κατεσφάγη, καθ' ἣν ὥραν ἐτέλει τὴν θείαν μυσταγωγίαν, τὸ δὲ σῶμά του κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Κύπρου ὑπὸ τοῦ Ἀβδαλμελέκ (690), ὅτε ὁ Ἰουστινιανὸς Β' διέταξε πάντας τοὺς χριστιανούς νὰ καταλίπωσιν τὴν νῆσον μετοικίζοντες εἰς Κύζικον.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυριαρχίας τῶν Ἀράβων (690—697), μετηνάστευσαν εἰς τὴν νῆσον ἑτεροὶ 300 ἐρημίται Γερμανοί, ὧν ἡ μνήμη ἔτι καὶ νῦν τιμᾶται ἐν Κύπρῳ. Ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τούτων ἔχομεν πλὴν τῆς πηγῆς τῶν βίων, καὶ τοὺς ὕμνους τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι διετηρήθησαν ἀμετάβλητοι, ἐνῶ αἱ βιογραφίαι τῶν ἁγίων ὑπέστησαν ἀφαιρέσεις καὶ προσθήκας. Οὕτως ὑπὲρ τοῦ Ἁγ. Αὐξέντιου, ἐνός τῶν 300 Γερμανῶν ἐρημιτῶν, ἐψάλλετο τὸ ἐξῆς τροπάριον. «Χαίροις ἔων Κυπρίων φρουρὸς καὶ ἔρεισμα σεπτὸν καὶ τῦλος ἀδιάπτωτος, χαίροις Ἀλαμανίας βλα-

στός.... Ἀλαμανίας ἄνθος τὸ τερπνότατον.... Ἀλαμάνης τὸ βλάστημα τὸ φαιδρότατον.... Αὐξέντιος ὁ μέγας, Ἀλαμάνων τὸ θράσος, κτλ.»

Ἐκ μόνον τῶν Λειτουργιῶν, πλὴν τοῦ Ἁγ. Θεράποντος, ὅστις δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς 300, δὲν γινώσκουμεν ὡς Γερμανοὺς εἰμὴ 4, τὸν Ἁγ. Ἀναστάσιον, Ἁγ. Αὐξέντιον, Ἁγ. Κενδέαν καὶ Ἁγ. Κωνσταντῖνον. Ἀρχαιοτάτη ὁμως σημείωσις τῶν χρονολογῶν Μαχαιρᾶ καὶ Κυπριανοῦ, περιέχει πλὴρῃ τὸν κατάλογον τῶν Γερμανῶν ἁγίων μετὰ τῆς σημειώσεως τῶν μερῶν τῆς νήσου, ἐνθα εὐρίσκονται τὰ λείψανα αὐτῶν. Ὡσαύτως ἐξ ἐγκυκλίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσάνθου, προγενεστέρας τῶν Λειτουργιῶν τῶν Γερμανῶν ἁγίων, μανθάνομεν ὅτι περικαλλεῖς ναοὶ εἶχον ἐγερθῆ εἰς μνήμην αὐτῶν, καταστραφέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Κατὰ τὰς ἐντύπους Λειτουργίας, οἱ πλείστοι τῶν Γερμανῶν ἐρημιτῶν κατέφυγον εἰς τὸ ὄρεινότατον τμήμα τοῦ κυπριατικοῦ Ὀλύμπου, καλούμενον Τραχίας ἢ Τράχωνας, ἐνθα ἔκειτο ἡ Κάρπασσος, ἧς οἱ κάτοικοι ἀπένειμαν ἐξαιρετικὴν λατρείαν εἰς τὰ λείψανα τῶν ἁγίων τούτων· διὸ καὶ ἐν τοῖς ὕμνοις ὁ Αὐξέντιος καλεῖται «Κάρπασσέων ὁ φρουρὸς». Ταῦτα δὲ ἄγουσι τὸν κ. Σάθαν εἰς τὸ ν' ἀποτολμῆση νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἐπόμενον ἐθνολογικὸν καὶ ἱστορικὸν συμπέρασμα.

Εἰς τὸ ὄρεινόν τοῦτο τμήμα τῆς νήσου κεῖται τὸ χωρίον Ῥιζοκάρπασσο, οὗτινος οἱ κάτοικοι ἔχουσι φυσιολογίαν ὅλως διάφορον τῆς τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς Κύπρου, ὁμοίαν ὡς ἐκ τῶν κυανῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ ξανθοῦ χρώματος τῶν τριχῶν πρὸς τὴν τῶν βορείων λαῶν. Τοῦτο δὲ παρετήρησαν πάντες οἱ περιηγηταί. Τὰ χρονικά τῆς Κύπρου δὲν μνημονεῦσαι παντάπασι ἀποικίας ξανθῆς φυλῆς εἰς τὴν νῆσον· τοῦναντίον, ὅλοι οἱ χρονολογῶντες ἀναφέρουσι ὅτι ἀποικία στρατιωτικῆ ἀλβανικῆς καταγωγῆς ἀποκατέστη ἐν Κύπρῳ ἀπὸ τῆς 4ης ἑκατοντ., πρὸς προστασίαν τῶν παραλίων ἀπὸ τῶν πειρατῶν, διαμείνασα μέχρι τῆς 16ης, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Στραθιώται. Τούτους δὲ ἀναφέρουσι καὶ πλείστα ἐκθέσεις εἰς τὴν Γερουσίαν τῆς Βενετίας τῶν Ἐνετῶν διοικητῶν τῆς νήσου ὡς ἀπὸ τῆς 4ης ἑκατονταετ. ἐνταῦθα ἀποκατασταθέντας.

Σημειωτέον εἰς ταῦτα ὅτι οἱ 300 ἅγιοι τῆς Κύπρου ἐν ἀρχῇ ἦσαν ἄνδρες μάχιμοι, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀναφέρονται ἐν τοῖς ὕμνοις, ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἀποκλειστικῶς γερμανικῆς καταγωγῆς. Ὁ χρονολογῶν Μαχαιρᾶς σημειοῖ ὅτι ὁ Ἁγ. Κωνσταντῖνος ἦτο Στραθιώτης, ὃ ἐστὶ Ἀλθανός. Γνωστὸν δὲ ὅτι κατὰ τὴν 4ην ἑκατονταετηρίδα ἡ Ἡπειρος κατελήθη ὑπὸ τῶν Γόθων, ὧν αἱ ἀποικίαι ἐπεξετάθησαν πέραν τοῦ Ταύρου. Ἡ δὲ διήγησις τοῦ Μαχαιρᾶ λέγοντος ὅτι οἱ Κύπριοι ἐζήτησαν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἄν-

δρας μαχίμους συμφωνῆ πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ζωσίμου ἱστορούμενα, ὅτι ὁ Γότθος Φράβιτος διωρίσθη διοικητὴς τῶν παραλίων χωρῶν μεταξὺ Κιλικίας καὶ Παλαιστίνης.

Ἐκ τοιούτων λοιπῶν δεδομένων ὁ κ. Σάθας, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ κειμένῳ παραθέτει καὶ τὰς οικείας παραπομπὰς εἰς τοὺς χρονογράφους καὶ βυζαντινοὺς συγγραφεῖς ἐξάγει, τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ἀποικία τῆς Κύπρου ἦτο κράμα Γότθων καὶ Ἀλβανῶν, καὶ ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι, ἅτε εὐαριθμότεροι, ἀπερροφήθησαν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, οἱ δὲ Ἀλβανοὶ, πολυαριθμότεροι ὄντες, ἀντέστησαν μέχρι τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος.

A. M.

Ο «ΧΡΟΝΟΣ» ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τοῦ «Χρόνου» τοῦ Λονδίνου ἐδημοσιεύθη τῇ 1 Ἰανουαρίου 1788. Τῇ 29 Νοεμβρίου 1814 τὸ φύλλον ἐτυπώθη δι' ἀτμοκινήτου πιεστηρίου· πρώτην δὲ τότε φοράν ἐγένετο χρῆσις τοῦ ἀτμοῦ ἐν τῇ τυπογραφικῇ τέχνῃ. Ἡ μηχανή, δι' ἧς ἐκτυποῦται νῦν ὁ «Χρόνος», ἐπενοήθη ὑπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ἰδιοκτῆτου του Οὐάλτερ, ἐκτυπῶ δὲ 24 χιλιάδας ἀντιτύπων ἀνά πᾶσαν ὥραν. Τὸ μέγαρον τοῦ «Χρόνου» ἐκ λαζευτῶν λίθων καὶ κεράμων ὑψοῦται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἄστεως ἀνεκαίνισθη δ' ἐκ θεμελίων πρὸ τινων ἐτῶν, κατὰ τὰ σχέδια τοῦ Οὐάλτερ. Αἱ κέραμοι κατεσκευάσθησαν ἐν ἐργοστασίῳ τοῦ Οὐάλτερ, μετηνέχθησαν δ' εἰς Λονδίνον ὑπὸ ἐργατῶν αὐτοῦ. Εἰς τὸν ἀνώτατον ὄροφον εἶνε κατατεθειμέναι αἱ συλλογαὶ τοῦ «Χρόνου», ὑποκάτω δὲ κείνται τὰ μαγεῖρα καὶ τὰ δύο ἐστιατόρια, ὧν τὸ ἐν χρησιμεύει εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, τὸ δ' ἕτερον εἰς τοὺς στοιχειοθέτας καὶ ἐργάτας. Αἱ αἴθουσαι τῶν στοιχειοθετῶν φωτίζονται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ἐν μιᾷ αἰθούσῃ κεῖται τὸ τηλεγραφικὸν σύρμα τὸ συνδέον κατ' εὐθεῖαν τὸ γραφεῖον τοῦ «Χρόνου» πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτοῦ του. Τὰ τηλεγραφήματα ἀνελίσσονται εἰς μακρὰς λωρίδας, ἐξ ὧν γίνεται εὐθὺς ἡ στοιχειοθέτησις. Κατὰ τὴν τελευταίαν Σύνοδον, τὰ πρακτικὰ τοῦ Κοινοβουλίου διεβιβάζοντο εἰς τὸ τυπογραφεῖον διὰ τοῦ τηλεφώνου. Ὁ στενογράφος ἐλάμβανε, κατὰ τὸ σύνθηες, σημειώσεις, αἵτινες ἀντιγραφόμεναι ἀνεγινώσκοντο τηλεφωνικῶς εἰς ὑπάλληλον τοῦ «Χρόνου», ὅστις ὑπηγόρευεν αὐτὰς τοῖς στοιχειοθέταις. Τὸ χειρόγραφον ἐπέμπετο βραδύτερον ἐκ τῆς Βουλῆς καὶ ἐχρησίμευε διὰ τὰς διορθώσεις. Ἐνα ὅλον ὄροφον πληροῦσι τὰ γραφεῖα τῶν συντακτῶν. Τὸ δωμάτιον τοῦ διευθυντοῦ συνδέεται δι' ἰδίον τηλεγραφικὸν σύρματος πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ πρακτορείου Ρέουτερ. Εἰς τὸ ἰσόγειον κείνται αἱ μηχαναὶ, τὰ χυτήρια καὶ ἡ δια-

χειρίσις. Ἡ διανομὴ τοῦ φύλλου ἄρχεται περὶ τὴν τετάρτην πρωϊνὴν ὥραν. Τὰ γραφεῖα, εἰς ἃ γίνονται δεκταὶ αἱ εἰδοποιήσεις καὶ δίδονται αἱ ἀπαντήσεις, ἔχουσιν ἰδιαίτεράν εἴσοδον, ἀνάγονται δ' εἰς ἰδιαίτερον τμήμα, τὸ «ἐπὶ τῶν γραμμάτων καὶ ἐρευνῶν». Ὁ «Χρόνος» ἐκτυπῶται καθ' ἑκάστην εἰς 70 χιλιάδας ἀντιτύπων πλήν τῆς ἐβδομαδιαίας ἐκδόσεως. Αἱ πρόσδοι μετὰ τῶν εἰδοποιήσεων ἀνέρχονται εἰς 26 ἑκατομμύρια φράγκων κατ' ἔτος! Ἡ «Σημαία» εἰσπράττει μόνον 1½ ἑκατομμύριον, ὁ δὲ «Ἡμ. Τηλέγραφος» τρία ἑκατομμύρια. Πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ὁ «Χρόνος» παρατήρησεν ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ὅτι ὁ προὔπολογισμὸς τοῦ ἐξισοῦτο πρὸς τὸν τοῦ ἀθηροτάτου δουκάτου τῆς Γερμανίας. Ἐν ἔτει 1830 ἀπέτισεν εἰς τὸ δημόσιον ὡς φόρον ἐπὶ τῶν εἰδοποιήσεων 1,730,000 φράγκα· ἐὰν ὑπῆρχε δὲ καὶ νῦν ὁ φόρος ἐκεῖνος, θ' ἀπέφερε περὶ τὰ ἑνδεκα ἑκατομμύρια. Τὸ ἀνώνυμον τηρεῖται αὐστηρῶς. Οἱ συντάκται θυσιάσαντες τὴν ἀτομικότητά των, ἐμεγάλυναν τὴν ἐφημερίδα. Ἀλλὰ τὸ ἀπόρρητον δὲν τηρεῖται ἀπολύτως, καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ φιλολογικοῖς ὁμίλοις εἶναι συνήθως γνωστοὶ οἱ συντάκται τῶν διαφόρων ἄρθρων. Πολλὰκις ἐν τῷ «Χρόνῳ» δημοσιεύονται ἐπιστολαὶ περὶ τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων, οἱ γράφοντες δ' αὐτὰς, κρυπτόμενοι ὑπὸ ψευδώνυμα ἢ ἀρχικὰ γράμματα, εἶναι γνωστοὶ πολιτικοὶ ἄνδρες. Ὁ λόρδος Βηκονσφῆλδ ὑπέγραφε «Ρουννυμῆδης», ὁ δὲ Ἄρκουρ «Ἱστορικός». Ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ «Χρόνου» πολλοὶ εἶναι ἄνδρες ἐπιφανεῖς, π. χ. ὁ Λαγιαρδός, ὁ Καίρηδ, ὁ Κάρλυλ, ὁ Ραίβουκ, ὁ Λώβε, ὁ νῦν ὑφυπουργὸς Κουρτεναί. Ὁ συντάκτης τῆς οικονομικῆς ἐπιθεωρήσεως, οἱ ἐπικριταὶ τῶν φιλολογικῶν, τῶν μουσικῶν καὶ τῶν δραματικῶν ἔργων εἶναι πάντες ἄνδρες εἰδικοί. Ὁ ἐκδότης (ἀρχισυντάκτης) τοῦ «Χρόνου» Τσένερν, ἀποθανὼν πρὸ δύο ἐβδομαδῶν, γνωστὸς ἐγένετο τὸ πρῶτον ὡς καθηγητὴς τῆς ἀραβικῆς. Ἐκ τῶν ἀνταποκριτῶν τοῦ «Χρόνου» ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διασημότεροι εἶναι ὁ ἐν Παρισίοις Βλώβιτς, ὁ ἐν Βερολίῳ Ρούσελ, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μακενζῆς Βάλλας. Πρῶτος ὁ «Χρόνος» εἰσήγαγε πρὸ τριακονταετίας τὸ σύστημα τῶν ἰδιαιτέρων ἐν πολέμῳ ἀνταποκριτῶν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ τοῦ Ρούσελ ἐκ Κριμαίας ἐνεποίησαν βαθυτάτην αἴσθησιν. Ἐκτοτε ἡ περὶ τὴν μεταφορὰν τῶν εἰδήσεων ταχύτης προήχθη εἰς τὸ ἔπακρον. Πολλὰκις σπουδαῖα συμβάντα δημοσιεύονται ὑπὸ τοῦ «Χρόνου», πρὶν ἢ περιέλθωσιν εἰς γνῶσιν τῆς κυβερνήσεως.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κύριος Ψ*, μεθ' ὅλας τὰς σκηνὰς ἃς καθ' ἑκάστην τῶν κάμνει ἡ ὀξύχολος σύζυγός του, ἔχει ἀνεξάντλητον ὑπομονήν. Προχθὲς νέα πάλιν